

ELŐFIZETÉSI ÁRA FÉLÉVRE 30.000 KORONA

A 70 éves Cerva Frigyes.

Írta: Warga Kálmán, m. kir. ornithologus.

CERVA FRIGYES, a budapesti ÁLLATKERT kitűnő ornitho-inspectora — az ÁLLATKERT madártani osztályának felügyelője és vezetője — április hó 28-án tölti be 70-ik esztendejét, s ebben a már kivételesnek mondható magas korban metierjében még mindig olyan aktivitást fejt ki és misszióját ugyanolyan buzgalommal látja el még ma is, mint ezélt 16 esztendővel: 1910-ben, mikor az illetékes körök bizalmából folyólag ebbe a szép és irigylésreemeltő pozícióba belekerült.

Aki a magyar közállapotokat ismeri, jól tudja, hogy aránylag milyen ritkák azok az esetek, mikor egy bizonyos pozícióba pont a legmegfelelőbb embert helyezik bele, mert az ilyen pozíciók betöltésénél igen sokszor különféle „mellékkörülmények” játszó a főszerepet, úgymint: protekció, rokoni összeköttetés, politikai „érdemek” jutalmazása stb. stb. és így a mérleg serpenyőjében nem mindig kizárólag a talentum vagy szaktudás képviseli a döntő súlyt.

CERVA esete azonban egyike volt azon egészséges kivételeknek, mikor egyedül csak a rátermettség, hivatottság és szaktudás alapján történt a döntés és egészen bizonyos, hogy CERVA FRIGYES személyében olyan *predesztinált* kezekbe került a madártani osztály irányítása, amelyben addig még nem volt.

CERVA nemcsak sokirányú és alapos tudását vitte bele működésébe, hanem szívének-lelkének egész melegét is, és ez volt a titka sikereinek, melyeket az állatkerti madárosztály színvonalának emelése, fenntartása és az állomány megtartása körül elért.

Ennek következtében ismerkedhetett meg az ÁLLATKERT közönsége egy egész sorozat olyan ritkább: nehezebben megszerezhető, vagy olyan kényesebb: nehezebben megtartható madárfajjal, melyek a régi ÁLLATKERTben hiányoztak, vagy csak igen rövid ideig voltak láthatók, részint azért, mert nem tudták, hogy a magyar fauna ritkább vagy ritkuló fajait az ország mely pontjain kell keresni és így főleg csak vételekre vagy ajándékokra szorítkoztak, és részint azért, mert kevésbé ismerve az egyes madárfajok biológiáját: a kényesebb fajok fogságban tartási módzataiban kevesebb jártassággal bírtak.

Ezzel szemben CERVA működésének egyik főérdemét az képezte, hogy legelsősorban is a magyar madárfauna legjellegzetesebb reprezentánsait akarván a publikummal megismertetni és megszerettetni: — azokat igen gyakran nem vétel, hanem az

ország faunisztikailag fontos területein személyesen végzett excursiók és gyűjtő-expedíciók útján szerezte meg az ÁLLATKERT részére.

Az ilyen expedíciókról azután rendszeresen igen értékes madáranyaggal érkezett vissza, és ezeknek tudományos becsük mellett megvolt az a finánciális előnyük is, hogy lényegesen kevésbé terhelték meg az ÁLLATKERT budgetjét, mint a vétel újtáni beszerzések.

Igen gyakran megtörtént, hogy nemcsak élőmadarakat, hanem madártojásokat is hozott magával ezekről a gyűjtő-kirándulásokról, mikor azután a kottló anyamadár természetes melege helyett a keltető-gép mesterséges hőfoka keltette életre és pattantotta világra a pirinyóban apróka madárfiakat.

Es most következett a legnagyobb feladat: ezekből az önmagukkal tehetetlen, parányi jószágokból „madarat” nevelni! Pótolni a szülői vezetés hiányát!

Ilyenkor azután CERVA az ő természetimádó lényének egész varázsát belevitte ebbe a műveletbe: szívének minden melegét, lelkének minden finomságát, — és csakis így tudta a serdülő madárellet kezdő korszakában azok részére mindazt pótolni, amit a *Természet nagy és szent törvényei alapján* azok számára az anyamadár meghatóan egyszerű, megindítóan fölséges és mindig célravezető gondoskodása jelent.

Mert ezt a műveletet egyedül csak „száraz” és rideg tudományossággal nem lehet végrehajtani, — ide mélységes érzés és biológiai megértés is szükséges.

A munka nemesít, — mondja egy közmondás, — de hozzátehetem, hogy *kétszeresen nemesít és lelkesít a komoly értelemben végzett tudományos munka*, és én csak ezzel tudom magyarázni a 70 éves CERVA FRIGYES örökifjúságát, aki ma is a fanatikus rajongó izzó lelkesedésével végzi és kifogástalanul tölti be nemes hivatását.

Látnia kellett volna minden szakembernek, de minden érdeklődő laikusnak is, hogy mit művelt és mit produkált CERVA egy ilyen excursióból való hazatérte után a *gulipán* (*Recurvirostra avosetta* L.), a *gólyatölcs* (*Himantopus candidus* Bonn.), a *székicsér* (*Glareola pratincola* L.), a *törpe vízcicsibe* (*Ortygometra pusilla* Pall.) és a *kis vízcicsibe* (*Ortygometra parva* Scop.) — tehát részint ritkuló, részint fogságban igen nehezen tartható madárfajok — tojásainak gép útján történt életrekeltése és az így nyert madárivadék felnevelése körül!

Hogy milyen minuciózus gonddal és milyen aggódóan féltő szeretettel őrködött a kis viváriumba helyezett és villanykörte

fényével melegített pelyhes csöppségek gyermekkorának jövőt jelentő percei fölött, hogy tartotta számon étkezésük adagjait és sorrendjét, és hogy fejlődésük és növekvésük fázisairól hogyan vezetett részletes jegyzeteket: mindezekről csak azon kevesek alkothatnak

CERVA FRIGYES.

maguknak véleményt, kiknek alkalmuk volt CERVA FRIGYESnek egy kis intim múzeumot képviselő lakásában ennek a maga nemében páratlan és nem mindennapi madárnevelésnek egy-egy lebilincselően érdekes mozzanatát ellesni.

A ritkább és kényesebb énekesmadarak, mint például a *fülemile-sitke* (*Lusciniola melanopogon* Temm.), a *kékbecgy* (*Erithacus svecica cyanecula* Wolf) és a *barkós cinke* (*Panurus biarmicus ruscicus* Brhm.) ugyancsak CERVA lakásán nevelődnek fel, sőt ott is szoknak áttelelni.

Itt azonban örömmel kell megemlítenem, hogy ezekben a sikeres eredményes madárnevelési munkálatokban CERVA barátunknak *kedves neje*: CERVA FRIGYESNÉ úrnő személyében olyan *mindenkép megértő munkatársa* van, ki őt ezen munkálatokban bámulatraméltó hozzáértéssel és páratlan önfeláldozással valóban lelkesen támogatja.

* * *

CERVA FRIGYES 1856. április 28-án született Budapesten. Szülei nem szánták tudományos pályára, és így felsőbb iskolákba nem is járatták. CERVA azonban az ÉLET iskoláját végezte és a TERMÉSZET diplomába járt, és így hajlama és hivatottsága a mindennapi polgári pályán is kitört belőle, és 23 éves korában, 1879-ben szabad óráiban *oológiával* és *entomológiával* kezdett foglalkozni, és innen kezdve egyszersmind képzettségét is továbbfejlesztette autodidaktikus úton.

1881-ben már a MAGYAR NEMZETI MÚZEUMmal került kapcsolatba, hová igen gyakran bejárt, s ahol FRIVALDSZKY JÁNOS, MOCSÁRY SÁNDOR és KUTHY DEZSŐ mellett entomológiai ismereteit gyarapította.

1890/91-ben mint oologus résztvett a Budapesten tartott II. nemzetközi ornithológiai kongresszus előmunkálataiban, hol DR. LOVASSY SÁNDOR mellett a madárkiállításban bemutatott tojásgyűjtemény anyagát rendezte.

Ugyanitt mutatta be az ő saját külön kisebb tojásgyűjteményét is, mely arról volt nevezetes, hogy *ez volt az egész országban az első, tudományos szakszerűséggel kezelt és teljes fészekaljanként szeparált tojásgyűjtemény*, mert az eddigi gyűjteményekben lévő tojások vagy a két póluson vagy az aequator mentén 2 lyukkal voltak fúrva, és a fészekaljas sorozatokat sem kultiválták.

CERVA volt tehát az első magyar oologus, ki a tojásfúró helyes alkalmazásával egyetlen aequatoriális lyukon üritette ki a gyűjteménybe szánt tojásokat.

Ez a gyűjteménye azután a NEMZETI MÚZEUMba, egy másik tojásgyűjteménye pedig később HERMAN OTTÓ birtokába került. A NEMZETI MÚZEUMban lévő madártojásoknak kb. 70—75%-a CERVA gyűjtése útján jutott a MÚZEUMba.

HERMAN OTTÓnak CERVA igen benső híve volt, és mint megértő és szerető tanítvány: HERMANnak a rét zenevilágáról szóló cikke lelki visszhangjaként 1892-ben egy rendkívül ötletes, tanulságos és egyben humoros rovarbiológia összeállításával lepte meg mesterét, mely a rét zenevilágát szimbolizálta, s amelyben sáskák, szöcskék és egyéb rovarok mintegy a rét *szimfonikus zenekarát képezve* kezelték a különféle hangszereket. A világhírű mester, ki ezt a kis valódi műremeket élte végéig különös becsben tartotta, rendkívül meleg tónusú levélben köszönte meg a ritka figyelmet, kijelentve, hogy ilyen „kedélyes és igazi humorra csak

Örök Idő királylánya.

Fagyruháját levetette
Örök Idő királylánya,
S felveri a mezőt, rétet
Csókos tavasz kacagása.
A föld puha, mint puha ágy,
Reszket rajta a fény, a vágy.
A napsugár aranykéve,
Lüktet tőle a föld vére.
Cseng a patak csobogója,
Itt a fecske, itt a gólya.
Lepkék járnak lepketáncot,
Lánykák fonnak pitypangláncot.
Száll a nyárfa hópihéje,
Paplant hint a víz színére.
Örök Idő királylánya
Tavaszt hozott valahára!

Budapest, 1926.

Száll a széllel a nyárfa-szag
Aranynapos tavasz kacag.
Éled a föld zöld vetése
S a pacsirta nevetése.
Nő kenyerünk élet-napja.
Mennyi remény gubbaszt abba!
Csendes remény, bízó álom
Pihen a nagy göröngy-ágyon...
S míg a tavaszt szívja lelkünk,
Titkon egy-egy könnyet ejtünk
A föld-ágyra, friss vetésre,
A mindnyájunk kenyerére
És kérjük a néma földet:
Többet adjon, mindig többet,
Édes-ízűt, hófehéret...
S hozzá régi boldog népet!

MÓRA LÁSZLÓ.

napjaink legnagyobb ritkasága: a romlatlan lelkű ember képes, mert csak az bír igazán gyönyörködni az aprólékok életében, s csak az bírja azok viselkedését az emberi élet nyilvánulásaihoz a legszebben viszonyítani...

HERMAN OTTÓnak igaza volt, mert aki a virágot s az állatot szereti: csak jó ember lehet!

Hosszú éveken át szigetcsépi tuzskulánumban élt CERVA, hol mint ornithologus a Csepelsziget ornisztát tanulmányozta, s emellett főleg mint entomologus működött, mesteri és művészi rovarbiológiákat állítva össze, s ezekben nemcsak a rovarok, de a hernyók és növények eredeti színét és egyben plasztikáját is képes volt saját különleges módszere révén természetűen megtartani és visszaadni. Csépen igen kiterjedt levelezést is folytatott úgyszólván a világ összes oologusai és entomologusaival.

Mikor az új MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUMBAN HERMAN OTTÓ az Ósfoglalkozások osztályát rendezte be, hűséges famulusa: CERVA FRIGYES volt az, ki zseniális mesterünket minuciózus pontossággal készítette, művészi kivitelű ethnographiai modellekkel támogatta, és HERMAN szerint: „CERVA ezidőszent az országban egyetlen emberünk, aki képes arra, hogy népies építményeket és alkalmatosságokat híven a nép szellemében előteremtessen.”

CERVA FRIGYESSEL én az 1908. év tavaszán kerültem első ízben személyes kapcsolatba a MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUMBAN, hol én mint múzeumi tisztviselő, CERVÁVAL: az elsőrendű szaktekintélyt reprezentáló oologussal együtt rendeztem az ERTL-féle valóban nagyszabású s a magyar ornisz fészkelő fajainak csaknem összességét felölelő tojásgyűjteményt.

E közösen végzett tudományos munkáról igen kellemes emlékeim maradtak, s azóta CERVA legőszintebb nagyrabcsülő és legbensőbb hívei közé számítom magam.

Hazánkat számos angol ornithologus, oologus és entomologus kereste fel tanulmányozás nézőpontjából, s ezek közül a legtöbbben CERVA tudományos kalauzolását vették igénybe éppen azért, mert benne minden szakra nézve hivatott, tapasztalt és nagytudású vezetőt nyertek.

Alljon itt az általa az ország különböző pontjain végzett excursiókra kalauzolt angol (és skót) szakemberek névsora: DANFORD, SELOUS: a híres elefánt- és oroszlánvadász, MUSTERS, DRESSER: a világhírű ornithologus, SAUNDERS, PROCTER, SANDEMAN, NOBLE, HOWARD, STEWARD, WADE, R. B. LODGE, MURRAY, STIRLING, NEILE, CONGREVE.

Hazai legkiválóbb ornithologusaink és entomologusaink társaságában is számos excursióban vett részt, és CERVA kiváló szaktudását tudományos körökben mindig kellemesen értékelték.

Hogy entomológiai körökben mennyire becsülték CERVA működését, jelzi, hogy egy újonnan felfedezett rovarfajt — *Dorcadiion Cervae* FRIV. — neki dedikálták, illetve róla nevezték el.

A M. KIR. MADÁRTANI INTÉZET CERVÁNAK az ornithologia terén hosszú időközön át szerzett igen jelentős érdemeivel szemben úgy rótta le őszinte elismerését, hogy CERVA FRIGYEST a mai nappal „levelező tag“-jává avatta.

Ehhez a valóban értékes kitüntetéshez a legbensőbb örömmel gratulálok!

CERVA csaknem félszázados tudományos bűvarkodása alatt irodalmilag is igen értékes működést fejtett ki különböző szaklapokban, és gyönyörű gyűjteményeket hozott egybe. Gyűjteményeiben a legelőkelőbb helyet az 56 fajból és 80 darabból álló „pelyhes” madárfiókagyűjtemény foglalja el, mely valóban messze földön páratlan a maga nemében, és végrendelete szerint a legméltóbb helyre: a MADÁRTANI INTÉZETBE fog kerülni!

1891-ben, mint már említettem, a budapesti, 1905-ben pedig a londoni nemzetközi ornithológiai kongresszuson vett részt.

1910-ben mint kiváló ornithologus került az ÁLLATKERT szolgáltatába, hol 1925-ben nyugdíjazták, de egy tanácsi határozat értelmében 1926 május végéig a tényleges szolgálatban visszatartott. Azért csak eddig, mert a rideg paragrafusok szerint a 70 éven túl állítólag már nem lehet a fővárost szolgálni (?..)

És most, mikor az örökifjú CERVA FRIGYES testben, lélekben és munkabírásban egyaránt teljesen frissen vesz majd búcsút sorozatosan sikeres működése színhelyétől: az ÁLLATKERTTŐL, — hol pedig még igen sokáig produkálhatná a szakszerű és eredményes munkát, — önkéntelenül is felmerül bennem a meggyőződés, hogy erre a különleges elméleti és gyakorlati tudást igénylő pozícióra csak igen sok idő múlva fognak majd egy második CERVA FRIGYEST találni!

Ha ugyan majd egyáltalán találnak...

Örökifjú CERVA FRIGYESÜNKET a jó Isten éltesse még igen sokáig!

A korarérett gyermek.

Írta: Magyary-Kossa Gyula.

Más helyen¹ már volt alkalmam néhány vonással jellemezni a geniális embereket, elsősorban a magyarokat. Csak néhány alapvető tulajdonságukat fejtegettem ottan. Így például megemlékeztem tehetségeik aránytalanságáról, diszharmonikus voltáról, egyoldalúan túltengő képességeikről. Említettem, hogy a lángésznek ez az egyoldalúsága különösen feltűnő a költőknél, képzőművészeknél, zenészeknél és a matematikusoknál, tehát annál a négyféle tehetségnél, melyről már a régiek is azt mondták, hogy tanulással, mesterséges fejlesztéssel meg nem szerezhetők: *non fiunt, sed nascuntur*. Ez a négy tehetség jóformán kizárja egymást: nem fordulhat elő egyenlő mértékben

¹ Adatok a magyar géniuszt biológiájához (Athenaeum c. folyóirat 1925. 4—6. szám, 73. oldal).

Lopott ló.

— Emlékezés Werbőczy István korára. —

Írta: Gelsei Bíró Zoltán.

I.

Werbewczy István uram, „a fenséges fejedelemnek és úrnak: Ulászló magyar és cseh király úrnak országbírói ítélőmestere”, e nemes Magyarország legnagyobb bölcsé 1514-ben, hóna alá vett egy hatfontos nehéz pergamen-paksamétát és ott állott boldogságos Szent Erzsébet ünnepe napján a budai várban, ólomkeretes cifra nagy ablak előtt, ahonnan regényes kilátás nyílt a hőmpölygő Dunára és a víziszárnyasoktól nyüzsgő pesti nádasokra, amiket imbolyogva hajtogatott az őszi szellő: vadvizek, mocsarak végeláthatlan terjedelmében, egészen Rákosig. Ott állott Werbőczy István uram Ulászló király őfelsége trón-terme előtt, fringias, buzogányos, párdúcöbrökacagányos vitézek, ajtónállók és testőrök sorfala között. Hozta a legelső írott magyar törvényt, amint azt őfelsége megparancsolta. Most már csak alá kellett írni. Erre várt Werbőczy István. Nyílt a szárnyas trón-terem ajtaja és Werbőczy odatette nagy pergamen-paksamétáját a király elé...

Mindaddig nem volt írott törvény. A bírák emlékezetben maradt ítéletek, királyi végzemények, rendeletek, parancsok, azután helyenkénti szokások szerint ítélték. Amint az öregektől hallották. Amilyen volt a vármegye. Így például amiért Ungban deres, kaloda, tömlőc, akasztófa járta, azt Beregben dícséretes hősi virtusnak ítélték.

Hát most már volt törvény! Három részből állt. Kétszázhetvenkét címre, lőn felosztva. Klasszikus latin nyelven íratott: 1844-ben fordította először magyarra a frissen alakult magyar tudóstársaság.

LXXXVI. számú első kiadványa itt áll az íróasztalomon. Nehéz, sárga, kemény, öreg papíros, vaskos antik ólombetűk.

Ahogy olvastam, tanulgatom, senki ne vegye rossz néven tőlem, ha rajongó magyar lelkem képzeletének színes szárnya felröpül oda: dicsőséges Mátyás király ősbudavári palotájának kitért, ólomkeretes ablakához. És ott látom Werbőczy István ítélőmester uramat, ezt a dús, gondosan hátrafésült, szürkülő üstökű, turáni metszésű, villogó sasszemű, Attila orrú, kétfelé egyenest ívelően hajló, vaskos hosszú-bajszú csodás magyar koponyát, melléig erő dús magyar szakállal, ezüstkapcsos nyusztprémes dolmányban.

És amidőn megírja nemes Magyarország legelső írott törvénykönyvét, ime, a rideg betűk közt is fölragyog bölcs lelkéből az ősmagyar romantika, száraz paragrafusok tövéből kinyílik a virágos poézis, tüzet nyújt a természet rajongó szeretetének. Az első törvénybe már belefoglalja az állat- és növényvédelmet.

Bár a kor szüksége ez. Noha a tulajdon védelmébe kapcsolja is. De benne van! Olyan ez, mint a biblia. Három-négy rövid szavából könyvtárakat írtak össze kései századok hitbölcséi.

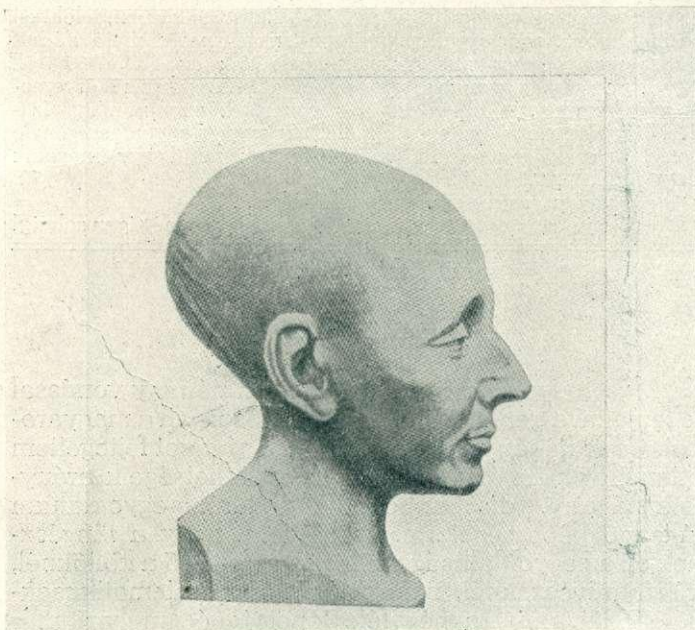
A harmadik rész legvégén védelmébe veszi a bitangba talált jószágot, a gazdátlanul maradt barom, ló, ökör, juh, disznó, emberséges ellátását, a vetést, rétet, erdőt, mezőt.

— „Az a jobbágy, aki rajta kapatik, hogy fát pusztít vagy csak a kergét hántja, mindenét, ami nála volt, elveszti és díjban marasztaltatik...”

ugyanabban az individuumban. Nagy költő nem lehet egyúttal nagy matematikus. *Petőfi* gyűlölte a számtant és a mértant, *Arany* nem tudta megérteni az algebra lényegét s (Bolond Istók álarca alatt) önmagáról írta:

De iskolában rettenté a sok
A+B, nagy $\sqrt{\quad}$ s a dült ∞ -asok.

Mikszáth Kálmán, kiről *Tisza* Kálmán azt mondta, hogy a legeszesebb ember a kisdud magyar glóbuson, utálta a matézist és mint felsőbbosztályos diák meg is bukott belőle. *Tóth* Edéről, a magyar népszínmű

Germaine Zsófia (1776—1831.) matematikus és fizikus.

A matézistől való irtózás bizonyos *feminin jelleget* ad a költőknek és a művészeknek, mert a férfiúval szemben a nők azok, kik az exakt dolgokat kerülik, kik az *amatematikus* lények hatalmas tömegét teszik. A nők mindentől idegenkednek, ami szám és

Byron.

megteremtőjéről, azt mondja az iglói gimnázium anyakönyve, hogy: „A mennyiségtanban gyöngye, önállóság nélkül való, nehézkes felfogású.” Hasonlót mondhatunk *Ady* Endréről és még sok más költőnkéről.

absztrakció. *Möbius* szerint, hogyha egy nőnek kiváló matematikai tudása van, ez olyanféle benyomást tesz az emberre, mintha szakálla volna. Az ilyen nő, azt lehet mondani, biszexuális, mert a rendesnél több van

— „Aki pedig lovat lop, akasztófával bünhődik . . .”

Akkoriban minden esztendőben elindult magyar vérben gázolni, gyujtogatni, pusztítani, ölni, rabolni kegyetlen szomszédunk — a török. Egy nagy harctér volt Magyarország. Elhamvadtt falvak körül, elhagyott csatatereken gazdátlanul nyargaló paripák százai nyihogtak. Aki ilyet talált, el kellett vinni a harcoló magyar táborba a hadvezérhez vagy átadni az első kapitánynak. Ha vitás volt a jószág, a királyi lovászmester ítélkezett. No de hát hogyan is tudta valaki igazolni — ebben a nagy zűrzavarban — hogy a ló, amit vitéz kapitány úr meglát az országúton, a szántóföldön vagy szénát ropogtat az istállóban: valóban azé-e, akit szolgál?

Erre így felel Werbőczy István a 3. §-ban:

— „Ha a tolvaj azt mondja, hogy . . . vásáron vagy másutt vette és szavatost nem állíthat, se gazdát vagy más valakit, aki az áldomásakor az adás-vevéshez szokás szerint szerencsét kívánt volna, . . . akasztófával bünhődik”.

II.

Volt egy más bizonyíték is. Az már nem volt megírva. A ló esze!

Aztán most előveszek egy kis *állattlélektani* példát, az írott törvényhez, Werbőczy István uram korából, anno 1514-ben.

Vitéz Ellyewelghi Pál kapitány úr farkasbőr sátra ott volt kifeszítve a szekesői tábor közepén. Négyezer lovas vitézével pihent meg a Köprülü pasával megvívott nagy csata után. Nyolcezer janicsárt vertek szét.

Oda hoztak eléje egy furcsa külsejű embert. Sárga csizma, tobákszinű bő szerb bugyogó, szakadt zsinóros ködmen volt rajta. A fejére csapva széles karimájú, hegyes talján kalap, aminőt a sósuti olasz kőfaragók hordtak. Hosszú kakastoll beletűzve. Ország-világjáró embernek látszott.

Az országúton is fogta el három portyázó vitéz. Olyan szép fekete paripán ügetett Mohács felé, aminőn csak a pasák meg a beglerbégek nyargalásztak. A ló szép volt, az ember meg gyanus. Hát hiába beszélt, törte a magyart, magyarozott két kezével, csak elhozták.

— Ki fajta vagy, mi a neved fiam? — kérdezte vitéz Ellyewelghi kapitány úr.

— Ikosztokolovits Akszamér, vitéz kapitány uram, — szavalt a öblös hangon, nagy páthosszal, törökösen mélyen a földig hajolva, — kívánva neked uram még száz esztendőt és ezerannyi erőt a te nagy vitézségedhez, hogy az egész zsvány török hordát kipusztíthasd egy szálig ez ártatlan föld színéről . . .

— Hol lakol?

— Mohácson.

— Szerb vagy?

— Magyar!

— Nem látszol annak!

— Magyarra esküdött már az öregapám. Ezt a ruhát a mohácsi vásáron szedtem össze, mert mindenből kifosztott az átkozott pogány török.

— Jobbágy vagy-e, tán zsellér vagy földműves?

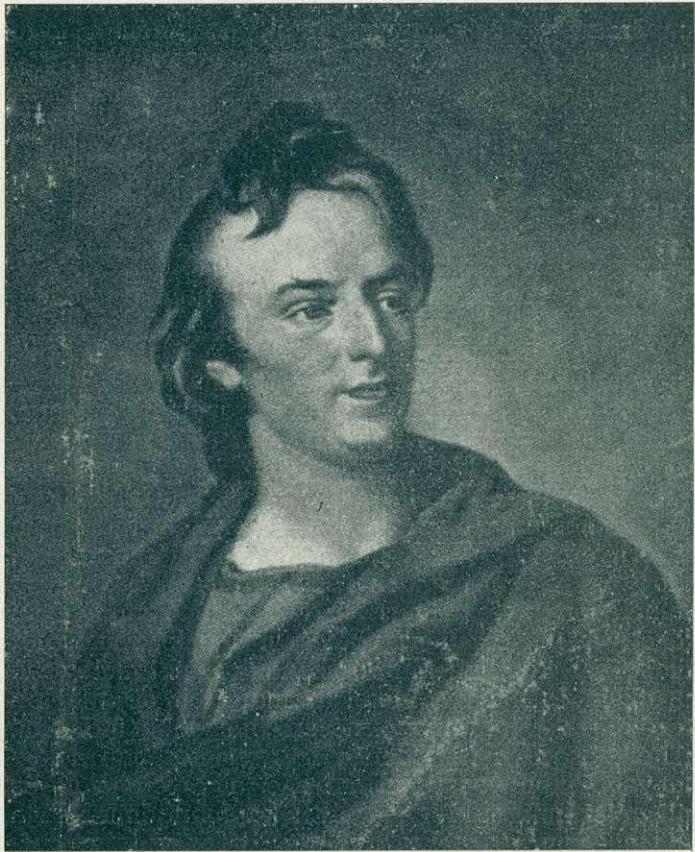
— Egyik se!

benne a férfiből. Az a néhány kiváló nő-matematikuskiról tudomásunk van, arca vonásaiban és koponyája alkotásában is határozottan férfitípust és a degeneráció jeleit mutatja. Általában a nagytehetségű nők leg-

matematikusra és fizikusra utalok, az ő abnormisan megnyúlt koponyájával és nagyenergiájú férfira emlékeztető arcélével (1. kép) és szembeállítom vele a — mint említettem — általában feminin jellegű

Hermann Bang, dán költő.

Schiller.

többjéről a külső forma alapján is elmondhatjuk *Goncourt*-ral: „Il n'y a pas de femmes de génie; lorsqu'elles sont des génies, elles sont des hommes“. Elég, ha e részben *Germain Zsófiára*, a kiváló francia

férfiköltők, például *Byron* (2. kép), *H. Bang* (3. kép), *Schiller* (4. kép), *Shakespeare* stb. finom, nőies szabású arcvonásait. (Egy előkelő török úr valósággal szerelmes lett a leányos arcú, 22 éves *Byron*ba;

— Hát mi?
— Ezermester.
— Miből áll az?
— Tudok kést köszörülni, ördögöt üzni, lovat patkolni, szitából jósolni, eret vágni, patkányt irtani, ágyut tölteni, bépkoklost gyógyítani, jövendőt mondani, harangot önteni, zenélni, szobrot faragni, ismerek minden varázslatot és nincs olyan vajákos ember a világon, aki nálam többet tudna . . .
— Szóval útonálló, dologtalan, világcsavargó vagy . . .
— Hát, alázattal kérem, van bizony Mohácson egy viskóm, szőlőm és messze híres virágskertem is. Van nekem otthonom.
— Hol loptad ezt a szép lovat?
— Vettem én ezt készpénzen, jogos tulajdonul.
— Kitől?
— Bolgár lókupecektől.
— Hol?
— A mohácsi vásáron.
— Állithatsz-e szavatost?
— Hármat is tudnék.
— Olyat, aki eladta és ott volt az áldomáson?
— Olyat!
— Aki kezet adott és szerencsét kívánt, a törvény szerint?
— Olyat!
— Hát elő velük, hol vannak?
— Azokat bizony már nem szedhetem elő, uram, mert ott estek el mindhárman a temesi csatában Nagyságod mellett, épp akkor, mikor Köprülit úgy megverte vitéz kapitány úr!

— No fiam, te derék ezermester, te vajákosok vajákosa, hát amiért olyan sok mindent tudsz, csak egyet nem, engem éppen egy lopott lóval lóvátenni, hát most jutalmul fölsétálsz az akasztófára. Húzzátok föl!
Megragadták. Ott állt egy terebélyes tölgyfa éppen a sátra előtt. Három ágán himbált már az őszi szellő csúfolkodva — egymásra öltött nyelvű ludasokat.
Nyakába dobták a kötélhurkot. Egy legény már mászott is a fatörzsön fölfelé, kezében a kötél másik végével . . .
Ellyewelghi kapitány nevetve nézte az ezermester felmagasztalását.
Az utolsó pillanatban, mikor már meg akarták húzni a kötelet, megszólalt mégegyszer a halálraitelt:
— Uram, engedj még egy szót.
— Halljuk!
— Bocsáss el csak egy kicsit és én tüstént bebizonyítom, hogy a ló az én jogos tulajdonom. Napnál világosabban igazolom. Ha nem lesz igaz, ám huzass karóba. Vágass négyfelé. Tolasd ki a szememet. Vágasd ki a nyelvemet. Ne így haljak meg. Lassan kínoztass halálra.
— Megálljatok!
A kapitány megsajnálta. Alapjában igazságos lelkű ember volt. De most kíváncsi is kicsit.
— Tanuim nincsenek, de bizonyítékom legyen maga — a ló.
— Hogy gondold ezt?
Ikosztokolovits Akszamer elmondta. A kapitány bölintott:
— Jó, legyen! — És kiadta a parancsot.

nem győzte magasztalni apró fehér fogait, kis füleit, hullámos haját és kis kezeit, melyekre maga a költő is nagyon büszke volt.)

Mindezeket csak futólag és inkább csak említett cikkemre való utalásul említve, most a zseniális emberek egy másik alapvető tulajdonságáról: a *kora-érettségről* óhajtanék néhány megjegyzést tenni.

Bizonyos, hogy a kiváló emberek, a *representative men*-nek, legtöbbször az úgynevezett koraérett gyermekek sorából kerül ki. Azon gyermekek sorából, kiknek főmultsága az ő belső életük és az önképzés, az *autodidaxis*, nem pedig a társaik játékában való részvétel. Ilyen volt Arany János, ki maga írja, hogy gyermekkorában csak „vaskorlátot át” nézte a világot és pajtásainak játékát és ilyen volt a tőle mindenben annyira különböző Petőfi is, kiről a következőket írja István öccse (Vasárnapi Ujság 1859. 42. l.): „Sándor bátyám csendes, szelíd, magánykereső gyermek volt, kit számtalanszor megpirongattak szüleim, ha rokonok jöttek hozzánk, mert társaságukat mindig kerülte, bezárta magát a szobába s könyvei közt lelte multságát”. Deák Ferencről is azt írják, hogy koraérett, igen komoly, társai játékában részt nem vevő gyermek volt²; „tíz évvel előbbre járt az esze”, ahogy népiesen mondani szokás. Bolyai János, a halhatatlan matematikus, „a világtörténelem nagyjai között a lángész legtükéletesebb megtestesülése”³, kilencéves korában még összeadni sem tudott, csak az ujjain és babszemekkel számolgatott, de a következő 1—2 év alatt egyenesen „megdöböntő” volt a haladása a matézisben⁴; 13 éves korában a legnagyobb könnyedséggel kezelte a differenciál- és integrálszámítást. Már 4—5 éves korában főmultsága volt a geometriai alakoknak papírból vagy burgonyából való kivágása. „Hi Táti! mit kaptam! — kiált föl

² Ferenczi: Deák élete, 32. old.

³ Halsted B. G. jellemzése. (The American Mathematical Monthly, 1901.)

⁴ Dávid Lajos: A két Bolyai, 55. old.

Tíz perc múlva tizenkét lovas vitéze állt föl egy holdnyi nagyságú körben. A kör közepén a ló. Egy fiúcska tartotta kötőféken. A kapitány mellett az ezermester. Valamennyinek a kezében fonott szalma-zsombor, tele zabbal. A kapitány még egyszer harsányan körülkiáltotta:

— Vigyázzatok! A lónak „Dongó” a neve!

Azután vezényelt.

És ekkor az egész kör rázni kezdte a zabos-zsombort és csettintgetve kiabálta:

— Dongó, Dongó! Csics! Nye-Nye!

A kisló eleresztette Dongót. A paripa felnyihogott és elkezdett lomhán körülügetni. Egyszer csak meghallotta Ikosztokolovits Akszám hangját. Odafutott, vidáman megröhögte az ezermestert, vibráló orrcimpáit majd az arcába fúrta, örömtelien nyihogott és elkezdte mohón falni a zabot. Rá se hederített a zsomborokat hízelegve rázogató társaságra. Pedig de hívták, de édesgették...

A kapitány hangosan nevetett. Azután odalépett a halálraítélthez. Lovaglópálcájával elkezdte veregetni a vállát:

— Nohát fiam, Ikosztokolovits, Akasztófáralovics, Zsiványovics Akszámakza, ez a törvény betűje szerint ugyan semmisen volna. Nem bizonyíték. De én ismerem a ló eszejárását. Hát az nem csal. Elhiszem, hogy a ló a tied. Zsiványosság árán szerzed, azt is sejtem. De hogy a tied, azt bebizonyítottad... Ikosztokolovits Aksza, fogd meg a Dongót és törvény ide, törvény oda, az én felelősségemre, — eredj veled a pokolba! De tüstént, hogy még egyszer fel ne huzassalak...

Mire Ellyewelghi kapitány úr ezt kimondta... a szerb már ott is ült a hátán és Dongó repítette, nagy porfelhőt verve, Mohács felé...

egyszer nagy örömmel, még ötéves kora előtt, burgonyát aprítva az asztalnál — „pityóka arcusnak pityóka sinussát!” (És helyes volt! — teszi hozzá büszkén apja, B. Farkas, a matheseos professor.) És Bolyai János koraérettségét méginkább felülmúlja (sokoldalúság tekintetében) az apjái, kinek tanítómesterei és diáktársai nem győztek betelni az alig 9—10 éves kis B. Farkas mélyenjáró tudásának csodálatával. A lángész épügy öröklődik, mint a rossz fog, vagy a *labium Leopoldinum*. A nagy matematikusokra és zenészekre (Mozart, Beethoven, Liszt Ferenc stb.) általában jellemző a koraérettség. De maradjunk csak a költőknél, kik egész emberi összetételüknél és idegrendszerüknél fogva, lélektani és orvosi szempontból, a legjobban érdekelnek bennünket. Csokonairól írják, hogy komoly, méla gyermek volt, akárcsak Petőfi, Arany és Madách. 3—4 éves korában már ismerte a betűket,⁵ s csakhamar korát megelőző ismeretekre tett szert. Eredeti megjegyzései és különös képzettársításai már kisló korában figyelmet keltettek s apja, az egyszerű kirurgus, már akkor

⁵ Csokonai és Arany koraérettségében sok a rokonvonás. Az előbbiről azt írja Ferenczi Zoltán (Csokonai, 1907. 8. oldal), hogy „apja alig négyéves korában a porban játszva megismerteti a betűkkel s ő seprükörökből betűket, majd szavakat rak ki; ösztöne, még mielőtt jelentőségét értené, a tudás felé vonja.” Arany J. pedig a következőket írja Önéletrajzában: „Alig 3—4 éves koromban apám, ki értelmes írástudó parasztember volt, hamuba irt betűkön megtanított olvasni, úgyhogy mire iskolába adtak, hová mód nélkül vágytam, már nemcsak tökéletesen olvastam, de némi olvasottsággal is bírtam... A tanítók s a növendékek a nagyobb osztályokból, sőt külső emberek is csodámra jártak”. Hogy az olvasást a kiváló tehetségű gyermek már hároméves korában megtanulhatja, az úgylátszik, nem éppen nagy ritkaság. Azt hiszem, ennek a képességnek legalsó határa a (betöltött) két év. Young Tamás, a kiváló matematikus és fizikus (a fényinterferencia törvényeinek megállapítója) már kétéves korában folyékonyan olvasott, négyéves korában angol írókkal foglalkozott és sok latin verset tudott könyv nélkül (V. ö. Möbius: Über die Anlage zur Mathematik, 1907. 35. oldal).

ALKONY A FOLYÓN.

— Csan-Jo-Szu* —

Egy felhő száll az égen át, a magva éj, a széle fény,
Egy csónak úszik a folyón és benne magam ülök én.

Most kél a hold, ezüst paizs, sugáresője földre hull
És tükörképe reszketőn a folyó színén elvonul.

Világos lesz a felhő most és ezer fénykévét ereszt,
Szívemben szűn a fájdalom — óh! drága hold, te tetted ezt!

* A modern Kína legnagyobb lírai költője.

Fordította: ZOLTÁN VILMOS.

INTŐ SZÓ A GYERMEKEKNEK.

Gyermek! Ne bánts a madárkát!
— Aki néked nem vét... nem árt.
Ne tépdess a fát... a füvet,
Amit a jó Isten ültet!

Légy jó, szerény... engedelmes!
Mindenkivel: igaz... kedves.
Tanuljál az iskolában,
Imádkozz a templomkában.

Szüleidnek légy: — öröme!
Tanítódnak — büszkesége.
S ha a haza úgy kívánja,
Légy majd vitéz katonája!

Kötaj.

IFJ. RADVÁNYI SÁNDOR.

meglátta benne a kiváló embert, szintúgy első tanára (Kovács József) is, ki azt írja, hogy már a 12 éves fiúban „észrevette a különös geniet”. Tízéves korában kezdett verset írni. Hasonló koraérettség mutatkozott Kármán Józsefnél és Kazinczynál, kiről már nyolcéves korában megmondta az apja, hogy „könyvcsináló” lesz belőle. Koraérett, önmagába merülő, zárkózott és magánytkereső gyermek volt *Berzsenyi*, *Katona* József és *Dayka* Gábor is. Ugyanezt mondhatjuk *Bajzáról* és a korán elhunyt *Dessewffy* Aurélról; az előbbi már 14 éves korában egyetemi hallgató volt, az utóbbi már tízéves korában fejből el tudta mondani az Ilias egész első könyvét. *Jósika* Miklós tízéves korában írta első „regény”-ét. *Jókai* 9 éves korában első „tragédia”-ját (öt felvonásban!). *Madách* Imre is valóságos mintaképe a félrevonult, olvasmányaiba mélyedt, koraérett gyermeknek, ki színdarabot ír és családi újságot szerkeszt, részint hangzatos, részint ropogós címmel: „Literatúrai Keversz”.

Ne gondoljuk azonban, hogy lángész és koraérettség szükségképpen együttjár. Kivétel is akad. Így pl. *Walter Scott*, kit az iskolában együgvűnek nyilvánított „sok számár professzora”. Bár mint mesemondó már akkor is bámulatot gerjesztett diákhallgatósága körében, mégis csak harminc éves korában kezdett irogatni. Még különösebb *Newton*-nak az esete, kiről azt írják, hogy az utolsó volt az iskolában és a mi halhatatlan *Széchenyink* későnére, ki gyermekkorában még az olvasást is csak legnagyobb nehézséggel tudta megtanulni; a *legastheniás*, idegyöngye fiúk közé tartozott s apja annyira tehetségtelennek tartotta, hogy azt hitte róla: legfőleg katonának lesz jó. (Erre nézve *Széchenyi* a következőket írja Béla fiához intézett németnyelvű parainézisében: „Ich begriff unendlich schwer, als Kind schon gar nicht; mit 6, 7 Jahren konnte man mir nicht einmal das Lesen trotz aller Mühe beibringen, so dass ich in diesem Alter ziemlich nahe daran war, für einen „graeflichen Trottel“ gehalten zu werden. Ich lernte sehr schwer, begriff nichts, war eigentlich ein miserabler Student; wurde — auch vorzüglich deshalb — mit 16 Jahren zum Soldaten gemacht, denn damals war man, wenigstens in Ungarn der Meinung, dass ein Dummkopf, wenn er nur etwas körperliche Kraft hatte, leicht einen Achilles Nr. 2. abgeben könne“). Ez a sajátságos „későnére” azonban valósággal ritkaságszámba megy és azt hiszem, nyugodtan megállapodhatunk abban, hogy a genialitásnak a koraérettség a rendes velejárója. Az ezt bizonyító példákat a végtelenig lehetne szaporítani.

A koraérettség azonban nem kizárólagos tulajdona a lángésznek. Előfordulhat az közepes tehetségű embernél is. A különbség ott van, hogy a genie csakhamar *utánozni*, majd pedig *teremteni* kezd azon a terezen, mely különösen leköti az ő érdeklődését s csakhamar sikert is ér el. A teremtés és a siker az, mi a középrendű tehetségnél végleg elmarad, még ha erőlködve dolgozik is érte (ezt rendszerint megteszi).

A koránérett gyermek látása rendszerint vegyes érzelmeket vált ki bennünk. Nemcsak csodálattal, hanem némi szánakozással is tekintünk reá, mert valahogy belénk nevelődött az a gondolat, hogy a koraérettség veszedelmes ajándék az életre. „Ám korán virágozik, korán el is hervad.” Az axiómák és proverbiumok azonban sokszor sántikálnak s ha

emberekről beszélünk, akkor az aranyigazságok megszűnnek, akkor minden kijelentésnek relativvá zsugorodik az értéke. A koraérettség, *quoad vitam*, sőt *beatitudinem vitae* korántsem oly veszedelmes szülei örökség, mint például a rachitis (angolkór), hogy a tuberkulózisról és a vérbajról ne is beszéljek. A közmondások imperatív kijelentéseivel mindig ajánlatos szembeszegezni azt, amit individualizálásnak nevezünk. *Bolyai* Farkas valóságos típusa volt a koraérett, vézna gyermeknek, házasesete rettenetes volt, élete csupa csalódás, sóhaj és panasz, mégis 81 évig élt. Említsem-e a többi hosszúéletű és tehetségeit mindvégig megtartó koraérett lángészt? Kossuthot, Deákot, Jókait, Jósika Miklóst, Kazinczyt stb., kiknek legtöbbje szintén nemcsak koraérett volt, hanem hozzá még igen nehéz küzdelmük is volt az élettel.

Annyi kétségtelen, hogy a *bios theoretikos*, a problémákkal való örökös bajlódás, a nagy eredmények és remek alkotások visszahatnak a teremtő egyén fizikumára is, de azért sem a betű, sem a gondolat nem „öl”, csak akkor, ha a szervezetnek, a nyers fizikumnak már eredetileg sem volt valami nagy ellenálló képessége, vagy ha szellemének játékát mértéktelenül élvezzi valaki. Az okos apa és anya befolyása itt sok jót tehet, de ez a befolyás korántsem abban áll, hogy örökké csak vétőt és tilalomfát állítsunk a gyermek önképző vágya elé. Mindenben aláírom, amit erről a kérdéstről *Ostwald* mond ismert könyvében⁶: „A koraérettség mindig annak a jele, hogy esetleg egy fejlődő lángészszel állunk szemben. A szülők és tanítók feladata már most azon gondolkodni, hogy az ilyen gyermeket hogyan kezeljék? Elmult hősi időkben az ifjú herosz a saját nagy tetteinek nyomása alatt ment tönkre, viszont manapság a gondolat jövendő hősei amiatt pusztulnak el, hogy minden erővel meggátolják őket abban, hogy olyan dolgokkal foglalkozzanak, mikhez lelkük leghőbb vágyódásával vonzódnak. Abban az esztelen föltevésben, hogy a korai produkció egészségtelen, igyekeznek a szegény nagytehetségű ifjút megakadályozni a tehetségének megfelelő fejlődésben, mesterségesen korlátozzák, ahelyett, hogy megadnák neki az egyetlen örömet, mire vágyik: a fejlődés teljes szabadságát.”

Amit az ember szívesen, jókedvvel, vagy éppen lelkesedve, a régiiek *furor*-ával csinál, az nem igen szokott neki megártani; ellenben egészen bizonyos, hogy ártalmára lesz a helytelenül alkalmazott kényszer, sőt ez olykor testileg is, lelkileg is tönkretesz. Mennyi szenvedést, bánatot és hányattatást okozott a gyermek *Petőfinek* erős akaratú, de korlátolt apjának szigora! Milyen csapás lett volna irodalmunkra, kultúránkra, ha az a vézna gyermekifjú belepusztul az önként vállalt *ultimum refugium*: a katonáskodás kegyetlen próbájába!

A koraérett gyermekre különös gyöngédséggel kell vigyázni, de nem szabad őt önképzésében, szellemi fejlődésében mesterségesen gátolni. „Mit sem ér a tettrevágyó Achillest leányruhába bújtatni”, — mondja találó hasonlattal *Ostwald*, — „ezzel legfőleg csak azt érjük el, hogy ilyen módon kevesebb siker kilátásával vonul a harc színterére”, könnyebben kap sebeket s könnyebben éri utól a halál; sokkal többet ér, ha kellőleg előkészítjük őt a küzdelemre.

⁶ *Ostwald*: Grosse Maenner, 1910, 340.

Vagy talán azzal akarnánk az ő hadbavonulását meggátolni, hogy tagjait megbénítjuk, vagyis olyan foglalkozásra kényszerítjük, mely természete ellen való s ilyen módon eredeti, veleszületett tehetségeit sorvadásra szánjuk? Szó sincs róla: ez is eszköz lehet a cél elérésére, de ez az eszköz a lelke fenekéig boldogtalanná teszi azt, kinek emberi mivoltával ennyire visszaéltek s aki ezt teszi, az gyűlöletet, megvetést vagy keserű iróniát olt a fejlődő gyermek lelkébe. Riedl Frigyes mondja, hogy Petőfi a Caraffáról szóló drámatörredékben a hirtelen felfortyanó, a viszonyokat meg nem fontoló, taglóra született szele-verdi mézáróban a tulajdon édesapját ironizálta.

A lángeszű gyermek fejlődésében mindenesetre kiváló szerepe van a nevelésnek is és itt elsősorban az *anya* szeretetteljes befolyására, türelmes és jószágos irányítására gondolok. A lángeszű is csak nagy szorgalommal és nehéz munkával juthat fel a Parnasszusra. És csakis akkor jut el ide, ha a gyermekkorában oly gyakran mutatózó hiúságot és elbizakodást józan korlátok közé szorítja az okos nevelés. Az önhiúság túltengése szakítja meg a legtöbb koraérett genie és „csudagyermek” további pályáját. „Der Mensch ist verloren, der sich für ein Genie haelt” — mondja a nagy emberismerő *Lichtenberg*. A csudagyermekben igen könnyen megrendül a lélek egyensúlya, önhiúságuk sokszor elérhetetlen célokra hajtja őket s ezért hasonlanak meg későbbi életükben oly gyakran önmagukkal és a világgal (példa rá Bolyai János vagy Hugó Károly). Talán innen ered a francia közmondás: *Un homme qui a du génie á cinq ans est fou á quinze* (aki ötéves korában lángeszű, 15 éves korában bolond). Van abban valami okos elővigyázat, hogy némelyhol, pl. az Egyesült Államok némely városában egyszerűsmindenkorra betiltották a csudagyermek (zenészek, fejszámolók stb.) nyilvános felléptét. Ha a sportolást és az ipari munkát csak bizonyos életkorban enged meg a törvény és a józan ész, akkor miért engedjük szabadjára a gondolkodással vagy művészetekkel való időelőtti visszaélést?

A koraérett gyermek nevelése annál inkább megérdemli a szülők gyöngédséggel párosult vezetését, mert ebbe is — mint annyi emberi dologba — gyakran belejátszik a *patologikum*. A koraérettség csak úgy degenerációs jelenség, mint ellentétje: a szellemi fejlődésben való visszamaradás. A csudagyermek eleinte örömet és dicsőséget, később azonban gyakran sok bánatot is szerez az édesanyjának. *Lombroso*, *Moreau* és mások határozottan idegéleti abnormitásnak tartják a koraérettséget és azt mondják, hogy az ilyen gyermekek mindig neurotikus szülőktől származnak. Egy amerikai pszichiáter (*Savage*) hangsúlyozza, hogy az elmebajosok gyermekei igen gyakran viselik magukon a koraérettség bélyegét s ő ismert egy elmebajos anyát, kinek gyermekei már a hatodik évük előtt klasszikus zenét játszottak s felnőtt emberek kedvteléseivel éltek. Az elmebajos szülők gyermekei különös fogékonysággal bírnak a matézis, a zene és a szépművészetek iránt.

Úgy látszik, hogy az *angolkór* és a koraérettség közt is van valamelyes összefüggés. Magunk is tapasztalhattuk, hogy angolkóros, púpos, gacsoslábú, törpeforma emberek sokszor koraérettek, éleseszűek, gyorsfelfogásúak. Púpos volt Aesopus, Malebranche, Pope, *Lichtenberg*, feltűnően angolkóros *Haller*, a

nagy német orvos, *XIV. Lajos*, *I. Frigyes* porosz király, *Kant Imánuel*, *Scarron*, *Descartes*, *Locke*, s úgy látszik *Pascal*, *Bacon*, *Smith* *Ádám*, *Bentham*, *Boyle*, *Nelson*, *Talleyrand*, *Pitt*, *Leopardi* (a pesszimista költő), *Walter Scott*, *Owen*, *Goldsmith* is. Nem néztem utána, hogy vannak-e már megfigyelések arra nézve, hogy az angolkór befolyásolja-e az elme magasabbrendű működéseit? Ez a kérdés nagyon is megérdemelné a behatóbb vizsgálatot. A *nagyfokú* rachitisre nézve már megállapították, hogy hajlamossá teszi az embert bizonyos elmebajokra, sőt némely pszichiáter (pl. *Strohmayer*) akképen fejezi ki magát, hogy a gyöngelméljűség keletkezésében az angolkórnak elsőrangú szerepe van. A *kisfokú* angolkór inkább koraérettségre hajlamosítja a gyermeket, már csak azért is, mert az ilyen gyermek nem szívesen használja gyámoltalan vagy fájós végtagjait, hiányzik nála a mozgás ösztöne és a derült, vidám hangulat, mely annyira jellemzi az ép szervezetű gyermeket; rendszerint szenttelenül egyhelyben üldögél, a környezet nem érdekli, folyton csak megfigyel, kontemplál, szóval az *agyvelejével játszik*, nem pedig a kezével-lábával. Agyvelejének energiáit foglalkoztatja, nem pedig az izomrendszerét s így részben már lélektani alapon is magyarázható, hogy az ilyen gyermek előbb-utóbb „kis öreg”-gé, *altklug*-gá formálódik.

A koraérettség kérdése is újra csak azt bizonyítja, hogy életünkbe lépten-nyomon belejátszik a *patologikum*; minél magasabbrendű az egyes ember szellemi fejlettsége, annál jobban. „*Höherstehen und Pathologischsein gehören zusammen*” — mondja egy kiváló német pszichiáter és lélekbúvár. Aki az egyes ember lelkét és jellemét világosan akarja látni, annak a lélektani tudáshoz meglehetősen adag *patológiai* ismeretre is szüksége van. Ha miniszter volnék (quod Deus avertat!), azonnal elrendelném, hogy a néptanítók ne csak pszichológiát hallgassanak, hanem a pszichiátriának azon fejezeteit is, melyek mindnyájunk vérébe vágnak, hogy halljanak pszichés fertőzésekről, szuggesztióról, a túlhajtott szellemi munka *patológiájáról*, a szellemi kimerülésről, epilepsziáról, hisztériáról, neuraszténiáról, fogyatékos elméről és még sok olyan dologról, mit az embernevelő embernek okvetlenül ismernie kell. És mindezt nemcsak elméleti előadásban hallanák, hanem élő emberen demonstrálva látnák. A jó tanítónak nemcsak a gyermek lelkét, hanem (nagyjában) e lélek *körtanát* is ismernie kell. Az anya mellett a tanító a gyermeknek első orvosa, de úgy lehet, hogy annak életében az első *causa peccans* is, ha nincs meg a kellő orvosi iskolázottsága.

Ilyen előképzés mellett bizonyára nem történnék meg az, minek nem nagyon régen magam is tanuja voltam. Egy úgynevezett „kiváló pedagógus” azt kérdezte a vizsgán a *harmadik elemi* osztályos, különben is szorongó hangulatú, zavart lelkű gyerektől:

— „No fiam, mondd meg, hogyha Magyarországot fegyverrel nem tudjuk visszafoglalni, *mivel fogjuk ismét megszerezni?*”

Elképedve hallgattam, mert hiszen éppen ez az a *grand peut-être*, melynek megfejtésén nyolcmillió magyar körülbelül tíz év óta hiába törli a fejét!

EBTENYÉSZTÉS

A „MAGYAR FOXTERRIER-TENYÉSZTŐK EGYESÜLETE”

(Állatorvosi Főiskola poliklinikája, VII., István-út 2. szám. József 8—30)

HIVATALOS ÉS SZAKKÖZLEMÉNYEI

Rovatvezető: újjvári Cseh Ödön.

□□□

Az M. F. T. E. alapszabályainak módosítása. Az M. F. T. E. folyó évi február hó 8-án tartott rendes közgyűlése az alapító tagsági díjat legalább is 200 pengőben, a rendes tagsági díjat évi 12 pengőben és a kültagok tagsági díját 6 pengőben állapította meg. A rendes tagok a befizetett tagsági díj fejében az „A Természet” hivatalos lapot kapják. Az egyhangúlag elfogadott alapszabálymódosítást a kir. Belügyminiszter úr ónagyméltósága folyó évi április hó 8-án 126.887/1926. VII. szám alatt jóváhagyta. Kérjük tagjainkat, hogy tagsági kötelezettségüknek mielőbb eleget tenni szíveskedjenek. Azok a tagjaink, akik a régi tagsági díjat ez évre befizették, a különbözetet legyenek szívesek beküldeni.

Országos kiállításunkat az Állatorvosi főiskola területén folyó évi június 20-án tartjuk meg, amelyen a bírói tisztséget a simaszőrű foxterriereknél *Ottó Henry dr., Wiesbaden.* A drótszőrű foxterriereknél *Scapinelli Pál gróf, Wien* fogadták el. A műkotorékversenyeket egyesületünk alelnöke sz. *Jókuthy Sándor* bírálja el. Nevezési íveket a kiállítók részére szívesen küldünk. Nevezés ebanként 50.000 korona. Nevezési határnap: 1926 május 15. Tekintettel arra, hogy külföldi bírák fogják a bírói tisztséget ellátni, kérjük a kiállítókat, hogy foxterrierjeiket a kiállításra legalkalmasabb formában (jó formában, jó elővezetésben stb.) hozzák a bírák elé.

Foxterrier Évkönyv 1926. munkában van és tagjainkat ismételtén kérjük, hogy kutyáikról készült alkalmas kliséiket a lehető legrövidebb időn belül címünkre küldeni méltóztassanak.

Kennelnevváltoztatások. *Szakátsy Gyula (Tibolddaróc)*, eddig használt kennelnevét „Hubertus” törölni és helyette ezentúl „Standard” előnév bejegyzését kéri. *Baróthy Miklós dr.* (Budapest, IV., Kaplony-utca 9.) „Kaplony” kennelnevét „of Kaplony” utónévre jelenti be. Az M. F. T. E. mindkét bejelentést tudomásul vette és elfogadta.

Importok. *Baróthy Miklós dr.*, (IV., Kaplony-utca 9.) a következő simaszőrű foxterriereket importálta: 1. Mr. *Taylor*-tól *Ayre Suzanne* (Ch. Kinver—Aire Princess) befedezve: Aire Breeze (Ch. Little Aristocrat—Berried Holly).

2. Reverend *Skinner*-től: *Borlase Bidy* (Ch. Kentish Despot—Crafty Chorus Girl), befedezve: Ch. *Serpent* (St. Patrick—Last Chance).

3. Mr. *Castle*-től: *Cromwell Dogrose* (Ch. Cromwell Ochre's Legacy—Gallant Folly), befedezve: Jackson (Little John—Anemone).

4. *Losco Bradley*-től megvette: *Cromwell Amber* (Cromwell Raw UMBER—Cromwell Redcap) Angliában is előnyösen ismert fedezőkant.

Az M. F. T. E. a legnagyobb örömmel üdvözli tagját, amidőn költséget nem kímélve oly elsőrangú simaszőrű anyagot importált, mellyel az amúgy is magas fokon álló simaszőrű foxterrier-tenyésztést kontinentális viszonylatban talán utolérhetlenné tette. *Fényes Dezső dr.* áldozatos importjai óta ily elsőrangú és vérfrissítésre alkalmas anyag nem került hazánkba. *Baróthy dr.* tagtársunknak a várható eredményekhez előre is gratulálunk.

Külföldi fedeztetések. *Szakátsy Gyula* tagtársunk „Hungarian Diamond” simaszőrű szukáját az Angliából Redmondtól importált „Delegate” simaszőrű kan fedezte be. Delegate (Ch. Myrtus—Delecta) báró van der *Hoop*-tól került Münchenbe. *Daisy Kisbér* (Reck—Zelma Kisbér) simaszőrű szukát az Angliából importált *Dusky Tanner* fedezte be.

Az Országos Magyar Foxterrier- és Tacskó-Tenyésztők Egyesülete 1926. évi május hó 15. és 16-án Miskolcon, országos ebkiállítást és műkotorékversenyt rendez. Tiszteletdíjakról az egyesület gondoskodik. Nevezési ívek: *Görgey Géza* ügyvezető elnöknel, *Sátorlajaujhely* kaphatók. Nevezési határidő: 1926. május 10.

A f. év pünkösd vasárnapján és hétfőjén nagy nemzetközi ebkiállítás lesz Bécsben. Foxterriertulajdonosok érdeklődésére felvilágosítást ad *R. Pawelek*, Wien, IX. Türkenstrasse 3.

Tacskó-import. *Sólyomfészek* szálkásszőrű vadásztacskó-kenne! (Újsiska—Taktaharkány, Zemplén vm.) Németországból „Treu v. Isarwinkel” D. H. St. 1957/25 (apja: Klausners Mentor 515 y, anyja: Traudl von Falkenforst 260/33) szálkásszőrű tacskó kant importálta. Treu vadászatiilag s külemileg *Wittmack* német bíró szerint kiváló. Grúnauban tartott versenyen 9 hónapos korában vércsapára engedve (Schweissuche), melyet azelőtt soh'sem látott, — öreg, kipróbált kutyákkal szemben — azt hiba nélkül kidolgozta, munkájáért I. díjat és ezüstérmet nyert. Ugyancsak Dabendorfban hasonló munkáért II. díjat és ezüstérmet. Teljes tisztelettel *Kwaysser Viktor*, urad. intéző, Újsiska, 1926. márc. 6. u. p. Taktaharkány, Zemplén vm.

Komondor-, kuvasz-, puli- és pumi-kiállítás június 20-án.

Magyar kutyafajták tenyésztése terén újból egy esztendő múltát el és ezalatt az idő alatt a *Magyar Kutyafajták Törzskönyvébe* majdnem félezer komondor, kuvasz, puli és pumi a felvételre méltó volt. Ugy a tavalyi májusi kiállításunk, mint a törzskönyvelésre alkalmas magyarfajtájú kutyák szép száma arra enged következtetni, hogy szerénységemnek e lapok hasábjain megkezdett és széles mederben folytatott propagandának meg lett végre a kellő eredménye. Az eredményes előrehaladásról az ez évi június 20-án az Állatorvosi Főiskola területén tartandó Országos Ebkiállításán a magyarfajtájú kutyák tenyésztői a benevezett kutyáikkal beszámolni fognak. A bírói tisztséget, mint a multban, e sorok írója tölti be. A magyar kutyafajták seregszemléje ezidén is igen tekintélyesnek ígérkezik. A nevezési íveket már szétküldöttük és akik még nem kaptak, azoknak szívesen küldünk, cím: Budapest, VII., István-út 2, Állatorvosi Főiskola poliklinikája, József 8—30. A nevezési díj 50.000 korona kutyánként és eladó almonként. Az így begyűlt összeg a magyarkutyák díjazására szolgál. A magyarkutyák lelkes barátai már eddig is igen értékes tiszteletdíjakat ajánlottak fel a kiállításán kiténő magyarkutyáink díjazására. A többek között *Burghardt József* neves festőművésznünk a kiállítás legjobb magyarkutyáját tulajdonosával együtt lefesti és az értékes festmény díjtanul a tulajdonos kiállító birtokába kerül. *Burghardt József* kedves barátomnak ezúton is előre hálás köszönetet mondok. A magyar kutyafajták tenyésztőit ezúton is felkérem, hogy mielőbb nevezék be a kiállításra kutyáikat, a nevezési zárlat 1926. május hó 15. napja. Ugyancsak felkérem a magyarkutyafajták nagyabecsült tenyésztőit, hogy kutyáikat a kiállításra csakis kísérelővel és duplakarabélyos láncsal küldjék fel, mert a kutyák ellátását és a bírálathoz való elővezetést a tulajdonos vagy megbízottja hajthatja végre, ugyanis a kiállítás rendezőbizottsága küldönc nélkül a vasúton vagy postán küldött kutyák kiváltását, szállítását és elátását nem vállalhatja!

A magyar kutyafajták seregszemléjéről egy magyarkutya se hiányozzék!
Raitsits Emil dr.

KÖNYVISMERTETÉS

Szarvasmarhatenyésztés. Írta: *Wellmann Oszkár dr.* „Magyarország állattenyésztése” cím alatt *Konkoly Thege Sándor dr.* szerkesztésében hazánk állattenyésztési ágazatait ismertető öt kötetes műnek első kötetét *Wellmann Oszkár dr.* az állatorvosi főiskola nyilv. rendes tanára közismert nagy szak-tudással írta. Művében hazánk szarvasmarhatenyésztésének multját és jelenlegi állapotát vázolja, melyet érdekes és tanul-ságos statisztikai adatokkal egészíti ki. Hazánkban honos szarvas-marhafajtákat részletesen ismerteti és különösen a magyar és simmenthali szarvasmarhának tenyésztési módozataival behatóan foglalkozik. A nagyértékű könyv magyar, német és francia nyelven hazánk 90 nevesebb szarvasmarhatenyésztőit ismerteti. Minden egyes tenyésztet ismertetését 2—2 igen jól sikerült kép tanulságosabbá teszi. A három nyelven írt mű elfog jutni a nyugati országokba is, hol csak elismeréssel fognak adózni a külföldi gazdakörök állattenyésztésünk fejlettségének. Gazdáknak nélkülözhetetlen és minden művelt magyarnak tanulságos 304 oldalas könyv az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiadása és félévazonkötésben ára: 75.000 korona.

Sír egy ország. Írta: *Móra László.* A szerző szavalásra alkalmas verseit gyűjteményes kiadásban fűzte össze. A hangulatos, igaz magyar érzéssel írt versek szerzőjét nem kell külön be-mutatnunk, mert olvasóink *Móra Lászlót*, lapunk érdemes munkatársát kitűnő versei útján már régben ismerik. A tanulóifjúság számára írt 80 hangulatos és jó érzésre serkentő verset tartalmazó verskötetet olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk. A csinos vers-kötetet *Bichler J.* könyvnyomdája (III., Lajos-utca 94. Telefon: L. 980—94.) készítette.

• VEGYESEK •

A repülőgép és a mezőgazdaság. A kártékony állatok — különösen rovarok — elleni küzdelemben újabban nagyon sikeresen alkalmazták a repülő-gépet. A sáskairtás során repülőgép segítségével a filippini szigeteken szereztek nagyon kedvező tapasztalatokat. *Manila* mellett óriási cukornádültvényen a sáska nagyon is kellemetlenül elszaporodott. Össze-sen 24 különböző területrészlet bizonyult fertőzöttnek. Az észlelt kártevők összes fejlődési szakaszaikban voltak megtalálhatók. A petétől egészen a repülés-reképes egyedig. Elsőben is repülőgép segítségével fel-derítették az egész területet. Ez alkalommal a kár-tevők által megszállott területrészletekről készítettek fényképfelvételeket. Kitént ugyanekkor az is, hogy repülőgép segítségével a rovar kiköltési helye könnyen megállapítható. A repülőgépekről mérszarzenátot szórtak le a rovarok elpusztítására.

Hasonló módon ismételtén jól sikerült a védekező eljárás, a gyapotültvényekben igen nagy károkat okozó orrmányos bogár (Boll meevil) ellen. Ezen kár-tevő elpusztítására is mérszarzenátot használtak. Éme rovarirtó mérég a repülőgép megfigyelőjének ülőhelye egy külön tartányában volt elhelyezve. Csekély magas-ságból — tíz, egészen harminc méter — fújtatják ki a poralakú védekezőszert. Utóbbi a szabadba jutva, az elől gyorsan forgó légcsavar által előidézett erő-teljes levegőáram által széjjelterült és finom eső, illetve permetként rakódott le a kártevő által meg-támadott növényekre. Az e tekintetben szerzett tapasztalatok rendkívül kedvezőek voltak s igazolják a

repülőgépek kiterjedt alkalmazását a jelzett célra. Ha óriási területeken káros rovarok irtása céljából a földről kellene elszórni az alkalmas védekezőszert, ez nagyon hosszadalmas és ezáltal költséges mun-kálat volna.

Ha figyelembe vesszük, hogy a gyapot kártevője-ként ismert orrmányos bogár egy év alatt egymagá-ban mintegy hat millió bárra tehető kárt okoz az amerikai gyapothozamában, s hogy a kártevő által fertőzött vidékeken a termés hozam csökkenése gyak-ran ötvenszázalékra is tehető, minden részletesebb magyarázat nélkül kitűnik, hogy repülőgép beszer-zése és ennek üzemi költsége, a kártevők elleni véde-kezés céljából, hamarosan kifizeti magát.

Az Északamerikai Egyesült Államokban kedvező tapasztalatokat szereztek *fák magvainak elvetésénél* repülőgép segítségével. A hadsereg légi osztálya végezte a földművelésügyi minisztériummal együtt eme kísérleteket Hawaii-ban. Ehelyütt az volt a feladat, hogy egy nagy terjedelmű, nehezen hozzáférhető, száraz területet, a nedvesség megtartása céljából növényzettel lássák el. A választás *Moreton Bey fügefára* esett, amelynek termése ehető és amelynek törzse eléri a 3¹/₂ m-es átmérőt is. Kezdetben egy-szerűen a repülőgép vezetőjének üléséről szórták el a vetőmagot. Később a megfigyelő helyének padló-zatában különleges csőalakú *kiöntőberendezéssel* lát-ták el a magtartányt. A szóbanforgó terület fölött mintegy harminc méter magasságban repültek el. Igen rövid idő alatt nagy terület volt bevethető, amely különben csak hetekre terjedő idő alatt és fáradságos munkával lett volna hozzáférhető. *W. R. dr.*

Technik für Alle 1925/26. 16. kötet, 2. füzet, 61. lap.

A langenbergi állatkert hatalmas medvéjét kiirtották. A berni „Bärengraben” területén évekkal ezelőtt egy hatalmas barnamedve Mahler nevű diákot rettenetes módon szétmarcangolta. A vérengző barnamedvét a sihwaldi Langenberg állatkertjében helyezték el, hol a megérkezése után javíthatatlan fenegyereknek bizonyult, mert „Sémi” a házastársnak szánt „Gretli” nevű fiatal, nősténymedvét dühöngő rohamában agyonharapta. A közönség óhajára két medvebocsot szereztek be, de ezeket sem bocsát-hatták össze a vérengző fenevaddal. Az állatkert vezetősége végre kimondta a halálos ítéletet és „Sémit” agyonlövették. A hatalmas 26 méter magas barnamedve 500 fontot nyomott. Az állatkertekben is igen gyakran, sajnos, szükséges a vész-törvényszék ítélete.

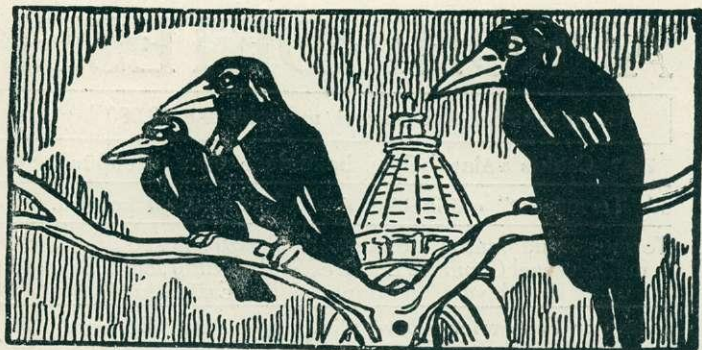
Jasper-park. Jasper-park Canadának „Nemzeti parkja”, mely az albertai szikláshegységben négyezernégy-száz négyszög mérföld területen terül el. A természet szentélyében az állatokat a törvény szigorú intézkedése védi. A nemzeti parkban sok medve, ezernél több vapiiti szarvas, 5000 vadkecske és 10.000 hegyi vadjuh él.

Kérelem. A közelmúltban Budapest környékén előfordult 5 halálos kimenetelű emberi trichinosis eset kapcsán kiterjedt vizsgálatok vannak tervbe véve annak megállapítására, hogy hazánkban a trichinosis a különböző házi és egyéb vadon élő állatok közt mily mértékben van elterjedve. Tisztelettel kérem azokat az erdész és vadász urakat, akiknek alkalmuk van ragadozó emlősállatokhoz akár lövés, akár pedig fogás útján jutniok, hogy ezeknek hulláját vagy hullarészeit (elsősorban izmot [pl. rekeszizmot, bordaközi izmot stb.], továbbá bél-csatornát) az alanti címre megküldeni kegyeskedjenek. Minden-nemű posta-, csomagolási s egyéb költségek készséggel meg-terítetnek. *Kotlán Sándor dr.*, Állatorvosi főiskola, Budapest.

Szegedi kecsége a londoni állatkert aquariumában. A „Szegedi Napló” írja, hogy *Nopcsa Elemér* báró 10 kilónyi súlyban huszonöt drb kecsegét expresszvonaton Londonba vitt ajándékkul. A szegedi kecségeket a londoni állatkert aquariumá-ban helyezték el.

Helyesbítés. *Bársony István* „Az állatok bátorsága” című igen érdekes cikkében a második hasáb 13-ik sorában — helybeli — helyett: — helyzeti — a helyes.

MI. UJSÁG AZ. ÁLLAT- KERTBEN?

BUDAPEST FŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJÉNEK KÖZLEMÉNYEI

Budapest, 1926.

XIII. évfolyam. 7.—8. szám.

Április 1.—15.

KIADJA: BUDAPEST FŐVÁROS
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE

Az állat- és növénykert igazgatóságának
közreműködésével szerkeszti:
RAITSITS EMIL DR.

Megjelen mint az „A TERMÉSZET”
:o: :o: :o: melléklapja :o: :o: :o:

ÚJ ÁLLATOKAT VÁR AZ ÁLLATKERT.

A messze idegenből, az exotikus vidékekről származó állatok a mi pénzügyi viszonyainkhoz képest igen drágák, úgyhogy az új állatok beszerzése körül a legnagyobb körültekintéssel kell eljárni. Nemcsak az anyagi hiánya, hanem az állatkert szűk kerete, a férőhelyet is alig biztosító szűk állatházak, valamint kis kifutók az új állatok beszerzésénél számításba jönnek. A háború és az ezt követő szomorú napok alatt, helyesebben a legutóbbi 12 év alatt, állatkertünk antilópállománya néhány példányra apadt. Sajnos, az igen érdekes és értékes antilópfajok részére nem készült megfelelő állatház és így az antilópok régebben a zsiráfház háta mögött, a nagyhegy alatt levő kisebbmértű kifutókban nyertek elhelyezést.

A zsiráfház lakói, az igen értékes és hatalmastermetű zsiráfok, még a háborús években mind elpusztultak. A látogatóközönség éppen úgy, mint az állatkert vezetősege, szíves-örömmel látna az új vendégek között zsiráfokat. Sajnos, azonban ezekről egy időre le kell mondani, mert egy-egy zsiráf állatkereskedői értéke 600,000.000 korona körül mozog. Állatkertünk azonban ezidén nagyállatok beszerzésére összesen a fentihez hasonló összeget kapott, illetőleg a fővárosi tanács ily összeget engedélyezett. Állományunk

hiányait egyszerre lehetetlen kiegészíteni, így a mai napon még nagyon drága zsiráf beszerzése helyett az állatkert vezetősege előbbrevalónak tartotta az antilópállomány kiegészítését.

A közeli napokban Ruhe alföldi állatkereskedőtől egy pár abesszíniai bejza-, nilgau- és hõka antilóp és kék vagy csíkos gnu-pár érkezik meg. A nyolc darab antilópfaj részére a zsiráfházat, kifutóját átalakítják, ugyanis a nagy kifutót ideiglenes vaskerítéssel három részre széjelválasztják. A jobb idők bekövetkeztekor a zsiráfok elfoglalhatják régi helyüket és akkor az antilópok részére majd megfelelő állatházat és kifutókat lehet építeni. Ugyanevvel a szállítmánnal egy him bengáltigris és két oroszlánfõka is érkezik.

Rott Nándor megyéspüspök úr ajándéka: a két vaddisznóemse új otthonukban igen jól érzik magukat. A püspök úr Öméltóságának az állatkert igazgatósága ezúton is a leg-hálásabb köszönetet mond.

A madárház víziszárnyasröpdéjét újrafestették és az üvegtetõt kijavították, most az új otthonban a kócsagok és a többi igen értékes víziszárnyasok igen szép és felette tanulságos látványosságot nyújtanak.

Az állat- és növénykertünk egyik érdekes fája ez évben 50 éves jubi-

leumát üli. Hanzély Ferenc állatkertünknek egy citromfát ajándékozott, melyet Hanzély Lászlóné 1876-ban ültetett. Az ötvenéves citromfa az állatkerti dohánytözsdével szemben látható. A citromfán 8 darab félig érett citrom díszleg és emellett a jubiláló fa már virágdíszben is pompázik. A citromfán a terméssel együtt a virágok még rövid ideig láthatók.

• H Í R E K •

Fiatal hörcsögök. Állatkertünkben áttelelt hörcsögcsaládban örvendetes esemény volt. A fiatal hörcsögök rab-ságban való születése a legnagyobb ritkaságok közé tartozik.

Drótszörű foxterrier. Az állatkerti drótszörű foxterrier nõtényt (*Charmant Perun* M. F. T. II. 362) befedezte az Angliából importált *Riadó Pátia* M. F. T. II. 147 (apja: *Dinkie Alert* K. C. S. B. 28219 — anyja: imp. *Lady Pátia* M. F. T. II. 134) drótszörű foxterrier kan. Az állatkert a kölykekre előjegyzést elfogad.

Kuvasz-kölykek. A leghűségesebb és a házõrzésre legalkalmasabb kutyák egyike a magyar kuvasz. Elsõrangú szülõktõl származó kuvasz-kölykek kaphatók az állatkertben.

:: A kiadásért felelõs: RAITSITS EMIL dr. ::

APRÓHIRDETÉSEK

Az apróhirdetés egyszeri megjelenése 10.000 korona

➡ Csakis válaszbélyeg beküldése esetén felelünk ➡

„A Természet” előfizetési ára félévre 30.000 korona.

Természettudományi Közlöny. Szerkeszti: *Ilosvay Lajos* közreműködésével *Gombócz Endre* és *Szabó-Patay József*. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Eszterházy-u. 16.

„Magyar Foxterrier-Tenyésztők Egyesülete” Budapest, Állatorvosi főiskola poliklinikája, VII., Rottenbiller-utca 23-25. Telefon: József 8-30.

Országos Vizsla-Club igazgatósága Budapest, VIII., Nap-u. 4. Telefon: József: 4-14.

Magyar Foxterrier- és Tacskótenyésztők Országos Egyesülete. Székhely: Sátoraljaújhely.

„Magyar Dobermannosok” kutyás összejövetelüket „Vörösbéka” vendéglő (I., Krisztina-körút 107. Karátsonyi-utca mellett) külön termében tartják minden hó első keddjén 1/220 órakor. — Az Egyesület kiváló sportkezekbe díjtalanul juttat telivér dobermannokat.

A Magyarországi Rendőr- és Védőkutya-Egyesület (MORVE) kutyás összejöveteleit minden hó 15-én este 1/28 órakor tartja az I. ker., Pauler-u. 3. sz. alatti budai „Kéményseprő” vendéglő külön termében.

Magyar Nemeskanári Tenyésztők Országos Egyete. Székhely: Budapest, VIII., Tisza Kálmán-tér 17. (Kún-u. sarok), Kamarás Mihály-féle vendéglő. Összejövetel minden hónap első vasárnapján d. u. 4 órakor.

Budapesti Aquarium- és Terrarium-Egyesület magyar természetbarátok társasága összejövetelét a *Schmidhofer-féle* vendéglő (II., Fő-u. 8.) különtermében tartja.

Állatbarátok lépjenek be az *Állatvédőegyesületbe*, Budapest, IX., Ernő-u. 13.

Március 18-án született „Hymen Tarna” derbygyőztes és full-champion „Hungarian-Hurrah” után származó kiváló alomból 3 kölyök hathetes korban eladásra kerül. *Hollik Ede*, Tarnóca, u. p. Kápolna.

Ch. Archimedes és **Rápslant Pátia** után drótszörű kankölyök eladó. Cím: *Taubinger Margit*, VIII., Csepregy-utca 2.

Elsőrangú patkányirtó foxterrierek kaphatók. *Hölcz Lajos*, Budapest, I., Budafoki-út 38.

Simaszörű foxterrier 1 éves szuka, kitűnő pedigreejű vérű és küllemű tenyészállat, helyszülke miatt sürgősen, olcsón eladó. *Ifj. Gróf Széchényi György*, Ótvös, Zala m.

Feltétlen **jó házőrző komondor kant** keresek megvételre. *Ifj. Gróf Széchényi György*, Ótvös, Zala m.

EBKIÁLLÍTÁS 1926. ÉVI JÚNIUS HÓ 20-ÁN.

A magyar kutyák című könyv kapható a szerzőnél: *Raitsits Emil dr.*, VII., István-út 2. (József 8-30.) Ára 100.000 K.

Országos Vizsla-Club tenyésztelepe **Sárosd**. Vezető: *Pfiegler Ferenc*. Az összes vizslafajták, nyers és betanított példányok kaphatók.

Elsőrangú kuvasz kölyök-kutyák kaphatók az állatkertben.

Drótszörű fedező kan: *Champion* és *kotorék champion Archimedes*. Cím: *Szabovits Ernő* Miskolc, tüzlaktanya.

Simaszörű foxterrier fedező kanok: *Cserkész Kardos*, tul.: *Köves Andor*, VII., Péterfy Sándor-utca 24.; *Cserkész Kölyök*, tul.: *Hufnagel György*, III., Berend-utca 1.; *Cserkész Komisz*, tul.: *Rúwald Gyula*, VI., Szív-utca 28.; *Ch. Hungarian Hurrah*, tul.: *Baróthy Miklós*, IV., Kaplony-u. 9.; *Cserkész Kormos*, tul.: *Kazány Tivadar*, III., Szentendrei-út 44.; *Flying Fox* (importált) tul.: *Bernthaller Béla*, IX., Mátyás-u. 18.

A március 15-én született **Ch. Maros Countess—Flying Fox**, kiváló alomból 3 kölyök hathetes korban eladásra kerül, melyre előjegyzést elfogad a tulajdonos: *Bernthaller Béla*, IX., Mátyás-utca 18.

„Hungarian” simaszörű foxterrier Kennelben f. hó 4-én *Hungarian Patty* M. F. T. I. 50. Puskás Györgyné tulajdonát képező *Hungarian Fellow* M. F. T. I. 40. kan után 3:1 kölyköket adott, a kanok mind eladók. Érdeklődni lehet: *Hölcz Lajos*, Budapest, I., Budafoki-út 38.

„Cserkész” simaszörű kennelelenti, hogy „Cserkész Kedves” M. F. T. I. 190. f. évi február hó 9-én befedezte „Flying Fox” M. F. T. I. 3. simaszörű kan, a kölykökre előjegyzést elfogad *Köves Andor*, Budapest, VII., Péterfy Sándor-utca 24.

Puli nőtény 6 éves és 6 hónapos kan eladó. *Winczer András*, Kispeszt, Fő-utca 27.

Selyem pincser nőtény kölykek eladók. *Dr. Szücs Ferencné*, X., Keresztúri-út 14.

Japán csin kutyát átvenne *Cseh Ödön*, Budapest, I., Fortuna-u. 8.

Sárgafoltos japán csin kan kölyökkutyát keresnek. Cím megtehető: József 8-30.

Half Tarna simaszörű foxterrier fedezőkan rendelkezésre áll *Hollik Ede*, Tarnóca, u. p. Kápolna.

„Solyomfészek” szálkásszörű vadásztacskó kennelel. Tulajdonos: *Kwaysser Viktor*, Taktaharkány—Ujsiska, Zemplén vm. Tacskók időnként kaphatók. Fedezőkan: „*Treu vom Isarwinkel*” (német import).

Fehér puli-kölykek, *Delnő Babi Állatkert* és *Dudás Galgavölgy* után származó elsőrangú fehér puli-kölykek eladók: *Kállay Magdolna*, Berczel, Nógrád-megye címen.

:: :: A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL dr. :: ::

HA AZT AKARJA, HOGY
KUTYÁJA
 SZÉPEN FEJLŐDJÉK, ETESSE
FATTINGER
 KUTYALEPÉNNYEL
 MÁR KAPHATÓ:
SKABA ÉS PLÖKL-NÉL
 BUDAPEST VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 33

HALÁSZATI FELSZERELÉSEK, LAWN-TENNIS-HÁLÓK,
 GAZDASÁGI KÖTÉLÁRÚK, HEVEDEREK, ZSINEGEK,
 SZÖVŐFONALAK, SZÖVŐPAMUTOK, LENFONALAK
ÁDÁM MIKSA R.T.-NÁL
 FŐÜZLET: IV., FERENC JÓZSEF-RAKPART 6-7 TELEFON JÓZSEF 61-48
 FIOKÜZLET: VI., THOKÓLY-ÚT 16 TELEFON JÓZSEF 61-17

KÚN SÁNDOR
 FESTÉK, KENCE, ZSIRADÉK, KÁTRÁNY
 ÉS VEGYITERMÉKEK GYÁRI RAKTÁRA
 TELEFON: JÓZSEF 61-23
 BUDAPEST IV., FERENC JÓZSEF-RAKPART 18